
Obsah

Předmluva (<i>M. Hrubíško</i>)	13
I. Složení krve (<i>A. Sakalová</i>)	15
II. Vznik, vývoj a tvorba krvinek (<i>M. Šteruská</i>)	18
1. Krvetvorba v období zárodečného života	18
a) Mezoblastové období	18
b) Hepatolienální období	19
c) Myeloické období	19
2. Krvetvorba po narození	19
III. Řízení a podmínky krvetvorby	23
Obecná cytologie	24
IV. Červené krvinky (<i>A. Sakalová</i>)	27
1. Tvorba a vývoj červené krvinky	27
a) Morfologie normoblastové vývojové řady	28
b) Megaloblastová vývojová řada	30
2. Morfologie a fyziologie červené krvinky	31
a) Základní a odvozené hodnoty červených krvinek	31
b) Život červené krvinky	33
c) Zánik červené krvinky z důvodu stárnutí erytrocytu a za chorobných stavů	35
Hemoglobin	36
Metabolismus železa	40
Rozpad hemoglobinu	43
3. Změny červených krvinek za chorobných stavů	46
Odchytky ve velikosti erytrocytů	46
Odchytky ve tvaru erytrocytů	47
Odchytky ve zbarvení erytrocytů	48

a) Anémie	50
Anémie ze ztráty krve	51
Anémie způsobené zvýšeným rozpadem erytrocytů	52
Hemoglobinopatie	55
Získané hemolytické anémie	56
Anémie z poruch krvetvorby	58
Anémie z nedostatku železa	58
Anémie z nedostatku vitamínu B ₁₂ a kyseliny listové	59
Anémie z nedostatku jiných krvetvorných látek	60
Anémie z útlumu dřehové krvetvorby	61
Anémie z potlačení krvetvorby jiným procesem	61
b) Polycytémie a polyglobulie	62
V. Bílé krvinky (M. Šteruská)	64
1. Tvorba a vývoj bílých krvinek	64
a) Myeloidní vývojová řada	64
Přívěsky jader granulocytů (sexchromatin)	67
Monocyty	67
b) Lymfocyty	68
Plazmocyty	70
2. Fyziologie bílých krvinek	71
Funkce leukocytů	73
3. Patologie bílých krvinek	76
a) Získané poruchy bílých krvinek	77
Prvotní poruchy bílých krvinek	77
Leukopenie, dřehové útlumy	77
Leukémie, myeloproliferační choroby, myelodysplazie	78
Morfologické změny při leukémiích	79
Maligní lymfomy (A. Sakalová)	87
Druhotně získané poruchy leukocytů (M. Šteruská)	89
Leukopenie, granulocytopenie, agranulocytóza, lymfopenie, eozinopenie a monocytopenie	89
Leukocytózy	89
Poruchy funkce leukocytů	91
Morfologické změny leukocytů	91
b) Vrozené poruchy bílých krvinek	93
VI. Retikulohistiocytární systém (mononukleární fagocytující systém)	95
VII. Krevní destičky (K. Hrubíšková)	97
1. Tvorba, vývoj a morfologie krevních destiček	97

2. Fyziologie a funkce trombocytů	99
3. Patologie trombocytů	102
VIII. Útlumy dřevňové krvetvorby (M. Šteruská)	109
IX. Zástava krvácení (hemostáza), srážení krve (hemokoagu- lace) (K. Hrubíšková)	111
1. Fyziologie zástavy krvácení (hemostázy)	111
Srážení krve	112
2. Fyziologie odbourání aktivovaných koagulačních fakto- rů po skončeném srážení krve	118
3. Patologie hemostázy	120
a) Poruchy destičkové složky	120
b) Poruchy cévní složky	120
c) Koagulopatie	122
Vrozené koagulopatie	122
Získané koagulopatie	128
X. Paraziti v krvi (A. Sakalová)	133
XI. Vyšetřovací metody	135
1. Základní vybavení hematologické laboratoře (A. Saka- lová)	135
Údržba a čištění v hematologické laboratoři	136
Administrativní práce v hematologické laboratoři	137
2. Odběr krve pro hematologické vyšetření	137
a) Odběr kapilární krve z prstu	138
b) Odběr krve ze žíly předloktí	139
Stabilizace krve heparinem	140
Stabilizace citrátem sodným a sloučeninami EDTA	141
3. Stanovení rychlosti sedimentace erytrocytů	142
a) Vyšetřování rychlosti sedimentace erytrocytů meto- dou podle Fåhræuse a Westergrena	143
b) Vyšetřování rychlosti sedimentace erytrocytů ve Wintrobových hematokritových zkumavkách	143
4. Stanovení hematokritové hodnoty	146
5. Stanovení množství hemoglobinu	147
a) Určování množství hemoglobinu hemiglobinkyanido- vou metodou	148
Princip stanovení hemoglobinu elektrofotometry	148
Postup při stanovení množství hemoglobinu	150
b) Určování množství hemoglobinu z měrné hmotnosti krve a plazmy	151

c) Určování hemoglobinu z množství železa v krvi	156
d) Určování hemoglobinu gazometricky	156
e) Kvalitativní vyšetření hemoglobinu	156
Elektroforéza hemoglobinu na filtračním papíře	156
Elektroforéza hemoglobinu na škrobovém gelu	158
Vyšetření hemoglobinu F alkalickou denaturací	159
Spektroskopické vyšetření hemoglobinu	160
6. Počítání krvinek	160
a) Počítání erytrocytů	162
Odběr a ředění krve při Bürkerově metodě	163
Vlastní počítání v komůrce	164
b) Počítání leukocytů	166
Odběr a ředění krve při Bürkerově metodě	166
Vlastní počítání v komůrce	166
Příčiny chyb při počítání krvinek	167
c) Počítání trombocytů	168
Metoda Piettových	168
Modifikovaná Brecherova-Cronkitova metoda	169
Foniova nepřímá metoda	169
Jedličkova-Altschullerova nepřímá metoda	169
Orientace o trombocytech v krevním nátěru	170
7. Základní hodnoty červené krvinky	170
8. Počítání retikulocytů	173
9. Určování odolnosti erytrocytů	174
a) Určování osmotické rezistence	175
b) Určování osmotické rezistence fotometrickou meto- dou	177
c) Určování mechanické rezistence	178
10. Screeningová vyšetření potřebná pro diagnostiku vrozených a získaných hemolytických chorob	180
a) Test acidorezistence erytrocytů (Hamův test)	180
b) Sacharózový test	181
c) Test autohemolýzy	181
11. Screeningové testy na nedostatek některých enzymů v erytrocytech	182
Screeningové barvení na nedostatek glukóza-6-fos- fátdehydrogenázy podle Tönza	183
Redukční test methemoglobinu podle Brewera	183
12. Screeningová vyšetření pro důkaz zvýšeného rozpadu hemoglobinu nebo pro důkaz jeho narušené funkce	184
Vyšetření hemoglobinu v plazmě	184
Vyšetření methemoglobinu podle Evelyn a Malloyho	185
Důkaz labilních hemoglobinů termoprecipitační me-	

	todou (Dacie-Schneiderman)	186
13.	Zhotovování a barvení krevních nátěrů (<i>M. Šteruská</i>)	186
	a) Zhotovování krevních nátěrů	186
	b) Barvení krevních nátěrů	189
	Nejčastější chyby při barvení nátěrů	190
	Zhotovení leukocytového koncentrátu pro diagnostické účely	191
	Zacházení s krevními nátěry	191
14.	Speciální barvicí metody	192
	Peroxidázové reakce	192
	Důkaz alkalické fosfatázy podle Kaplowa	194
	Reakce PAS (podle Hotchkisse)	195
	Vyšetřování tuků v leukocytech pomocí sudanové černě B	196
	Důkaz naftyl-AS-D-chloracetátesterázy (podle Moloneya)	197
	Důkaz nespecifické esterázy (podle Löfflera)	197
	Důkaz nespecifické esterázy α -naftyl-AS-D-acetátem (podle Löfflera)	198
	Důkaz kyselých fosfatázy pomocí pararosanilinu	199
	Barvení na jádérka (nukleoly) toluidinovou modří (podle Smetany)	200
	Důkaz β -glukuronidázy	200
	Důkaz deoxyribonukleové kyseliny (DNA)	201
	Důkaz železa v buňkách (siderocyty, sideroblasty)	201
	Důkaz příslušnosti buněk pomocí deoxyribonukleázy	202
15.	Vyšetření vitálních preparátů	205
16.	Elektronová mikroskopie	206
17.	Vyšetřování bazofilního tečkování erytrocytů	206
18.	Barvení Heinzových tělísek	207
19.	Barvení bazofilů	208
20.	Vyšetřování buněk LE	208
	Koagulační metoda podle Zinnera-Hargraves	209
	Traumatizační metoda podle Žitňana	209
	Heparinová metoda podle Zinkhama-Conleye	209
21.	Diferenciální rozpočet bílých krvinek	210
22.	Vyšetření nátěrů dřevňových punktátů	212
23.	Zhodnocení nátěrů z lymfatických uzlin, sleziny a jater	215
24.	Počítání eozinofilů	216
	Dungerova metoda	216
	Randolphova metoda	216
25.	Morfologické vyšetření na parazity (<i>A. Sakalová</i>)	217
26.	Některé testy na vyšetřování funkce leukocytů (<i>M. Šte-</i>	

<i>ruská)</i>	218
a) Testy na vyšetření funkce granulocytů a monocytů	218
Test na vyšetření fagocytové aktivity s nitrotétrazoliovou modří (NBT test) podle Parka	218
Přímý test fagocytózy kvasinek neutrofilů	219
Vyšetření baktericidní schopnosti leukocytů	219
b) Vyšetření některých funkčních vlastností lymfocytů	221
Důkaz lymfocytů T a B (<i>A. Sakalová</i>)	221
Test blastoidní transformace lymfocytů (<i>M. Šteruská</i>)	222
Test inhibice migrace leukocytů, migračně inhibiční test (MIT) podle Søborga a Bendixona	224
27. Některé další imunologické metody používané v hematologii	226
Důkaz antinukleárního faktoru imunofluorescenční metodou (<i>A. Sakalová</i>)	226
Imunofluorescenční důkaz protilátek proti erythroblastům ve dřeni	226
Imunofluorescenční důkaz cytoplazmatických receptorů pro imunoglobuliny na B-lymfocytech a na zhoubných lymfoplazmocyto- vých buňkách	227
Důkaz povrchových receptorů pro imunoglobuliny na lymfocytech v krvi	227
28. Automatické metody vyšetřování v hematologii (<i>M. Šteruská</i>)	227
a) Počítání erytrocytů automatickými počítači	229
Příprava standardních (formolovaných) erytrocytů	231
b) Počítání leukocytů automatickými počítači	232
c) Počítání trombocytů automatickými počítači	232
d) Určování hematokritu v automatických přístrojích	233
e) Automatické vyhodnocování krevních nátěrů	233
29. Vyšetření poruch hemostázy a hemokoagulace (<i>K. Hrubíšková</i>)	234
a) Základní vybavení hemokoagulační laboratoře	234
b) Odběr a zpracování krve k hemokoagulačnímu vyšetření a vyjadřování výsledků vyšetření	237
c) Vyšetřovací metody	241
Vyšetření času krvácení	244
Vyšetření času srážení krve	245
Vyšetření rekalcifikačního času plazmy	246
Vyšetření rekalcifikačního času plazmy zcitlivěného heparinem — test tolerance heparinu	247
Vyšetření Quickova testu nebo tromboplastinového času plazmy	248

Vyšetření hladiny faktoru II (protrombinu) na principu Quickova testu	248
Vyšetření hladiny faktoru V (proakcelerinu) na principu Quickova testu	249
Vyšetření hladiny faktorů komplexu VII + X (prokonvertinu a faktoru Stuart-Prower) na principu Quickova testu	249
Vyšetření faktoru X (faktoru Stuart-Prower)	250
Vyšetření konzumpce (spotřeby) protrombinu (TKP)	250
Vyšetření generace (vzniku) tromboplastinu (TGT)	251
Vyšetření parciálního tromboplastinového času (PTČ) nebo kefalinového času	253
Vyšetření faktoru VIII na principu PTČ	254
Vyšetření faktoru IX na principu PTČ	255
Orientační vyšetření faktorů XI a XII na principu PTČ	255
Vyšetření retrakce krevního koagula	255
Vyšetření retrakce plazmatického koagula podle Benthause	256
Vyšetření makroskopické agregability destiček	256
Orientační vyšetření fibrinogenu	257
Vyšetření hladiny fibrinogenu koagulační metodou (podle Clause)	258
Vyšetření trombinového času plazmy	258
Vyšetření reptilázového času plazmy	259
Vyšetření faktoru XIII metodou rozpustnosti koagula v močovině (5 mol/l)	259
Vyšetření etanolové gelifikace (parakoagulace) plazmy	260
Vyšetření antitrombinu III (AT III)	260
Vyšetření fibrinolytické aktivity plazmy	261
Vyšetření lýzy euglobulinů	261
Trombelastografické vyšetření srážlivosti krve	262
d) Příprava hlavních činidel používaných při hemokoagulačních vyšetřeních	264
Rejstřík	268